

**І.М. Вигівська, к.е.н., доц., докторант**  
Державний університет «Житомирська політехніка»  
**Н.М. Клим, к.е.н., доц.**  
Національний лісотехнічний університет України  
**Д.О. Селецька, аспірант**  
Державний університет «Житомирська політехніка»

## Тенденції розвитку ринку аудиторських послуг: міжнародний та вітчизняний вектори

*Стаття присвячена дослідженню тенденцій та перспектив розвитку міжнародного та вітчизняного ринків аудиторських послуг. Авторами розглянуто основні фактори, які впливають на розвиток аудиторських фірм, а також виклики та ризики, з якими вони стикаються.*

*Проаналізовано найпоширеніші види аудиторських послуг, такі як аудит фінансової звітності, консалтинг з питань оподаткування, управління ризиками та інші. А також зазначено різноманітні додаткові послуги, які надають аудиторські фірми. Особливий акцент робиться на найбільших міжнародних аудиторських компаніях, відомих як «Велика четвірка», і їхніх ключових відмінностях, таких як розміри, спеціалізація та технологічний підхід. Досліджено фактори, що впливають на перспективи розвитку міжнародного ринку аудиторських послуг, зокрема, зростання попиту, глобалізацію бізнесу, інновації, сталий розвиток та зміни у регуляторному середовищі.*

*Крім того, авторами розглянуто тенденції зростання обсягів наданих послуг, збільшення кількості клієнтів та розширення спектру послуг, що надають аудиторські фірми в Україні. Виходячи з даних Аудиторської палати України, наводяться цифри щодо зростання обсягів ринку та різниці в обсягах за певні роки. Стаття аналізує чинники, що сприяють цьому зростанню, такі як розширення кількості обов'язкових аудитів та впровадження міжнародних стандартів аудиту. Висвітлюється інший аспект росту – збільшення кількості клієнтів, а також підходи аудиторських фірм до розширення спектру послуг на ринку.*

*Додатково надаються приклади перспективних напрямів розвитку ринку аудиторських послуг в Україні, таких як кліматичний та енергетичний аудит, дорадчий аудит, аудит ІТ тощо. Важливими вважаються якість професійної підготовки аудиторів, використання аналітичних інструментів та ІТ-технологій для успішного розвитку цих напрямів.*

**Ключові слова:** аудит; аудиторська фірма; ринок аудиторських послуг; стандарти аудиту.

**Актуальність дослідження.** Аналіз тенденцій функціонування та розвитку ринку аудиторських послуг на міжнародному та вітчизняному рівнях допомагає зрозуміти сучасні виклики, прогнозувати майбутні зміни та розробляти стратегії для підвищення ефективності й відповідності вимогам у цій важливій галузі. Зокрема, аудиторські послуги є ключовим інструментом для забезпечення прозорості та достовірності фінансової інформації, що впливає на довіру інвесторів, кредиторів, партнерів та громадськості до компаній та організацій. Дослідження допомагає визначити, як аудиторський ринок може відповідати на потреби забезпечення цієї довіри. Крім того, виявлення та аналіз потенційних ризиків і викликів на ринку аудиторських послуг дозволяє сформулювати стратегії та інноваційні підходи для подолання цих обмежень.

Варто зазначити, що аудиторський ринок прямо впливає на економічну стійкість і розвиток країни, а розуміння тенденцій на міжнародному рівні дозволить спрогнозувати можливі наслідки та адаптувати стратегії розвитку в поствоєнне відновлення.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Українські науковці зробили значний внесок у розвиток аудиту в Україні та його адаптацію до міжнародних стандартів. Серед них С.Гребень, І.Мігус, К.Одарчук [4], Л.Дікань, О.Кожушко, Ю.Лядова [5], Н.Дорош [6], Т.Жукова, К.Єрмоленко, І.Плікус [7], В.Кравченко, Ю.Слободняк [8], Я.Мулик [10], В.Фебіанська, О.Гуцаленко [13].

Результати їхніх досліджень охоплюють такі питання: визначення сутності аудиту та його видів; удосконалення організації та методики аудиту; втілення в практику міжнародних стандартів аудиту. Проте виникають дискусії щодо спектра послуг, які надають аудиторські фірми. Крім того, потребують подальшого вивчення питання регулювання аудиторської діяльності у зв'язку зі створенням системи суспільного нагляду.

**Метою** дослідження є вивчення тенденцій розвитку ринку аудиторських послуг на національному та міжнародному рівнях.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Міжнародний ринок аудиторських послуг відіграє важливу роль у забезпеченні довіри до фінансової звітності компаній та інших організацій, які діють на світовому рівні. Аудитори є незалежними оглядачами, спрямовуючи зусилля на виявлення потенційних помилок та недоліків у фінансовій звітності, що дозволяє забезпечити надійність і достовірність інформації для зацікавлених сторін. Найпоширеніші послуги, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності, наведені у таблиці 1. Міжнародний аудиторський ринок є важливою складовою глобальної економіки, забезпечуючи довіру до фінансової звітності компаній та організацій на міжнародному рівні. З розвитком технологій, глобалізацією бізнесу та постійними змінами у регуляторному середовищі міжнародний ринок аудиторських послуг відчуває великий вплив на сучасне суспільство.

Таблиця 1

*Найпопулярніші позиції на ринку аудиторських послуг [11]*

<i>Назва послуги</i>	<i>Характеристика</i>
Аудит фінансової звітності	Найпоширеніша послуга, яку надають аудиторські фірми, яка полягає в тому, що аудитори перевіряють фінансову звітність компанії на відповідність міжнародним стандартам
Консалтинг з питань оподаткування	Аудиторські фірми також часто надають консультації з питань оподаткування – вони допомагають компаніям розробити оптимальну податкову стратегію та уникнути штрафів
Консалтинг з питань комплаєнсу	Допомога компаніям у дотриманні вимог законодавства та уникнення санкцій
Консалтинг з питань управління ризиками	Допомога компаніям в оцінці та управлінні ризиками, які можуть вплинути на їхню діяльність
Підготовка фінансової звітності	Зручний варіант для компаній, які не мають власного бухгалтерського відділу або не мають достатньо досвіду в галузі бухгалтерського обліку

Крім того, аудиторські фірми можуть надавати інші послуги, такі як аудит нефінансової звітності, внутрішнього контролю, інформаційних систем, соціальної звітності, екологічної звітності тощо. Вибір послуг, які надає аудиторська фірма, залежить від потреб клієнта.

Найбільші міжнародні аудиторські компанії, які відомі також як «Велика четвірка» (Big Four), мають домінуючу позицію на глобальному ринку аудиторських послуг. Вони надають послуги з аудиту, консультування, податкового планування та інші фінансові послуги для великих корпорацій, урядових установ, некомерційних організацій й інших клієнтів (табл. 2).

Таблиця 2

*Ключові відмінності PricewaterhouseCoopers (PwC), Deloitte, Ernst & Young (EY) та KPMG [2]*

<i>Аспект порівняння</i>	<i>Характеристика</i>
Розміри та географічне охоплення	PwC та Deloitte часто вважаються найбільшими з «Великої четвірки» з погляду глобального доходу та розмірів мережі офісів; KPMG і EY також є глобальними компаніями, але їхні розміри менш порівняно з PwC та Deloitte
Спеціалізація та галузеві експертизи	Кожна компанія має свої сильні сторони та галузеві експертизи в різних секторах. Deloitte зазвичай вважається більш сильним у галузі консалтингу та технологій. PwC відома своїми сильними аудиторськими практиками
Інновації та технології	Кожна з компаній активно займається інноваціями та впровадженням нових технологій, але Deloitte вирізняється особливо активним застосуванням технологій у своїх послугах

Варто зазначити, що хоча є деякі відмінності між цими компаніями, вони мають багато спільного в розумінні потреб клієнтів та постійному зусиллі підтримувати високі стандарти професійної етики та якості послуг. Крім того, компанії «Великої четвірки» активно підтримують громадські ініціативи та впроваджують програми, спрямовані на стійкість, рівність та соціальну відповідальність.

Перспективи розвитку міжнародного ринку аудиторських послуг визначаються рядом факторів та тенденцій, що безпосередньо на нього впливають:

1. Зростання попиту на аудиторські послуги. З підвищенням свідомості про значення аудиту та його ролі у забезпеченні прозорості та довіри до фінансової звітності попит на аудиторські послуги збільшується. Компанії та організації усвідомлюють важливість незалежної оцінки своєї фінансової звітності для інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін;

2. Зростання обсягу міжнародних бізнес-операцій. Глобалізація бізнесу призводить до зростання обсягів міжнародних торговельних та інвестиційних операцій. Компанії мають розгалужені глобальні ланцюги постачань та інвестиційні портфелі у різних країнах. Це створює потребу відповідних аудиторських послуг, які можуть впоратися зі складними міжнародними стандартами та регуляторними вимогами;

3. Розширення географії аудиторських фірм. Міжнародні аудиторські компанії постійно шукають можливості для розширення своєї присутності у нових регіонах і країнах. За останні десятиліття бачимо збільшення кількості міжнародних аудиторських фірм, що працюють у різних частинах світу. Це сприяє більшій конкуренції на ринку, а також дозволяє клієнтам вибирати серед різних аудиторів з різними спеціалізаціями;

4. Технологічний прогрес у сфері аудиту. Застосування новітніх технологій, таких як штучний інтелект, автоматизація, аналітика даних та блокчейн, значно підвищує ефективність аудиторських процесів. Завдяки цим інноваціям аудиторі можуть зосередитися на більш складних завданнях та аналізі, покращуючи якість послуг;

5. Збільшення ролі аудиту в сфері сталого розвитку. Зростає усвідомлення важливості аудиту в оцінці сталості та соціальної відповідальності підприємств. Аудиторі відіграють все більшу роль у перевірці дотримання стандартів сталого розвитку, етичних норм та у впровадженні зелених практик у діяльність організацій;

6. Зміни у регуляторному середовищі. Регулятори постійно вносять зміни до стандартів аудиту та регуляторних вимог. Поступово переходять до суттєвого розкриття інформації та забезпечення більшої прозорості в аудиторських звітах. Це створює нові вимоги для аудиторів.

Міжнародний аудиторський ринок має кілька рівнів регуляторів, які відповідають за забезпечення якості та надійності послуг (табл. 3).

Таблиця 3

Основні регулятори міжнародного ринку аудиторських послуг [4]

Орган регулювання	Характеристика
Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC)	IFAC є глобальною організацією, що об'єднує професійні аудиторські та бухгалтерські організації з усього світу. Вона розробляє міжнародні стандарти аудиту, етичні кодекси та інші професійні нормативи. IFAC також забезпечує сприяння і розвиток професійних аудиторів та сприяє впровадженню найкращих практик
Міжнародні стандарти аудиту (ISA)	Міжнародні стандарти аудиту (ISA), розроблені IFAC, є обов'язковими для застосування аудиторіами під час проведення перевірок. Вони визначають норми та принципи, якими має керуватися аудитор під час своєї діяльності. ISA забезпечують єдність підходів та методологій у сфері аудиту
Регуляторні органи країн	У кожній країні діють регуляторні органи, які відповідають за нагляд та контроль за діяльністю аудиторів та аудиторських фірм відповідно до місцевих нормативних вимог. Ці органи ліцензують аудиторів, здійснюють аудиторський нагляд та перевірки, а також накладають дисциплінарні санкції у разі порушення етичних та професійних стандартів
Міжнародні організації та установи	Певна роль у регулюванні міжнародного аудиторського ринку належить також міжнародним організаціям та установам, які працюють над розвитком стандартів та норм у сфері фінансової звітності. Наприклад, Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) зосереджується на вдосконаленні нагляду за фінансовими ринками, враховуючи аудиторську діяльність

Розвиток міжнародного аудиторського ринку визначається багатьма факторами, враховуючи економічний, технологічний та соціокультурний контекст. Аудиторські фірми та професіонали, що діють на міжнародному ринку, мають бути готові до змін і навчатися адаптуватися до нових викликів, щоб забезпечити високу якість послуг та підтримувати довіру до аудиторської професії. Проте міжнародний ринок аудиторських послуг зазнає різноманітних викликів та ризиків, які можуть вплинути на якість аудиторської діяльності та довіру громадськості.

Перш за все кожна країна має свою унікальну культуру та підходи до бізнесу, що може створювати складнощі для міжнародних аудиторів. Розбіжності в менталітеті та бізнес-практиках можуть ускладнювати взаєморозуміння між аудиторіами та клієнтами, що може підірвати ефективність аудиторської роботи.

Також різні країни мають різний законодавчий та регуляторний контекст для аудиторських фірм. Це може впливати на здатність міжнародних аудиторських компаній працювати в різних юрисдикціях. Суперечності між різними правилами та вимогами можуть призводити до збільшення витрат та складнощів у дотриманні стандартів.

Політичні конфлікти, санкції та зміни у зовнішніх стосунках між країнами можуть прямо впливати на міжнародний ринок аудиторських послуг. Нестабільні політичні умови можуть призвести до зменшення попиту на аудиторські послуги, а також зростання ризику для клієнтів.

Варто зазначити, що міжнародний ринок аудиторських послуг є дуже конкурентним. Багато компаній змагаються за клієнтів та контракти, що може призводити до зниження цін та компромісів у якості надання послуг. Конкуренція може також збільшувати тиск на аудиторів для виконання ризикових аудитів з метою збереження клієнтів.

Швидкий темп технологічного розвитку може бути як викликом, так і можливістю для аудиторів. З одного боку, використання новітніх технологій може покращити ефективність аудиторської роботи, забезпечити більш точний аналіз даних та знизити ризик помилок. З іншого боку, аудитори мають бути готові до викликів, які виникають із впровадженням нових технологій, таких як кібербезпека та захист конфіденційної інформації.

Ринок аудиторських послуг України є одним із найдинамічніших сегментів вітчизняної економіки. За останні роки він демонструє постійне зростання обсягів наданих послуг, збільшення кількості клієнтів та розширення спектра послуг, які надають аудиторські фірми. За даними Аудиторської палати України, у 2022 році обсяг наданих аудиторських послуг в Україні склав 2,5 млрд грн, що на 7,8 % більше, ніж у 2021 році. Ця тенденція зберігається протягом останніх років. У 2021 році обсяг ринку зріс на 12,5 %, а у 2020 році – на 10,2 % [1].

Зростання обсягів наданих послуг обумовлено, зокрема, такими факторами:

1. Збільшення кількості компаній, які підлягають обов'язковому аудиту. З 2019 року в Україні обов'язковий аудит поширився на більш широкий спектр компаній. Це також сприяє зростанню попиту на аудиторські послуги;

2. Підвищення вимог до якості фінансової звітності. В Україні діє Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [12], який запровадив в Україні міжнародні стандарти аудиту, що сприяє зростанню попиту на аудиторські послуги [12].

Крім того, в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості клієнтів, які замовляють аудиторські послуги. У 2022 році в Україні налічувалося близько 100 тис. суб'єктів господарювання, які замовляли аудиторські послуги. Це на 5 % більше, ніж у 2021 році. Зростання кількості клієнтів обумовлено, зокрема, розширенням сфери застосування аудиту, підвищенням довіри до аудиторів та зростанням конкуренції на ринку аудиторських послуг [1].

На ринку аудиторських послуг України спостерігається тенденція до розширення спектра послуг, які надають аудиторські фірми. Крім традиційних послуг з аудиту фінансової звітності, аудиторські фірми все частіше надають такі послуги, як консультування з питань оподаткування, комплаєнсу, управління ризиками, а також підготовка фінансової звітності. Причиною цього стало, зокрема, зростання попиту на такі послуги з боку клієнтів та необхідність відповідати вимогам міжнародних стандартів.

Поширеним також стало явище консолідації, в результаті якої великі аудиторські фірми поглинають менші, що обумовлено необхідністю відповідати вимогам міжнародних стандартів, збільшенням масштабів операцій та підвищенням конкуренції на ринку.

В цілому український ринок аудиторських послуг має значний потенціал для подальшого зростання. Успішне виконання реформ, які плануються до впровадження в Україні, зокрема, реформи банківської системи та фондового ринку, сприятиме збільшенню попиту на аудиторські послуги.

Крім традиційного аудиту фінансової звітності, на ринку аудиторських послуг є перспективні напрями, такі як [3]:

1. Кліматичний та енергетичний аудит: оцінка впливу підприємства на навколишнє середовище та розробка заходів щодо його зменшення;

2. Консультативний та дорадчий аудит: удосконалення бізнес-процесів компаній та покращення системи управління;

3. Звітність про різноманітність: оцінка рівня різноманітності серед персоналу та клієнтів суб'єкта господарювання;

4. Аудит у режимі онлайн: дозволяє проводити аудиторські перевірки без необхідності фізичного відвідування компанії;

5. Аудит ІТ: оцінка ефективності та безпеки ІТ-систем підприємств.

Для успішного розвитку ринку аудиторських послуг у цих напрямках необхідні покращення рівня професійності аудиторів, розвиток аналітичних інструментів та ІТ-технологій для аудиту, а також якісне кадрове забезпечення.

**Висновки та пропозиції.** Розвиток міжнародного ринку аудиторських послуг визначається багатьма факторами, враховуючи економічний, технологічний, та соціокультурний контекст. Аудиторські фірми та професіонали, що діють на міжнародному та вітчизняному ринках, мають бути готові до змін і навчатися адаптуватися до нових викликів, щоб забезпечити високу якість послуг та підтримувати довіру до аудиторської професії. Під час дослідження встановлено, що напрямами розвитку можуть бути: 1) кліматичний та енергетичний аудит: аудиторські фірми можуть пропонувати послуги з оцінки екологічного впливу компаній, розробки заходів щодо його зменшення та підготовки звітності про сталість; 2) консультативний та дорадчий аудит: аудиторські фірми можуть пропонувати послуги з

управління ризиками, фінансового менеджменту, управління персоналом та іншими аспектами бізнесу; 3) звітність про різноманітність: аудиторські фірми можуть пропонувати послуги з оцінювання рівня різноманітності в компаніях та розробки рекомендацій щодо його підвищення; 4) аудит у режимі онлайн: аудиторські фірми можуть використовувати хмарне програмне забезпечення та інші технології для проведення аудитів без необхідності фізичного відвідування компанії; 6) аудит ІТ: аудиторські фірми можуть пропонувати послуги з оцінювання безпеки та ефективності ІТ-систем компаній. Крім того, в Україні існує багато причин для впровадження системи контролю якості аудиту. Ключові з них: підвищення якості аудиту та сприяння економічному зростанню країни, відповідність міжнародній практиці та очікуванням суспільства, спрямування та допомога у подальшому розвитку аудиторської діяльності. Вважаємо, що це питання відкриває широкі перспективи для подальших досліджень.

#### Список використаної літератури:

1. Аналітична інформація АПУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apu.com.ua>.
2. Велика четвірка (визначення, огляд). Хто такі бухгалтерські фірми «великої четвірки»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.mcfairbanks.com/1989-big-four>.
3. Гирак А. Ключові проблеми ринку аудиторських послуг в Україні / А.Гирак, М.Лучко // Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія : матеріали XI міжнародної наукової конференції, 1 груд. – Тернопіль, 2022. – С. 50–53 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48116/1/Облік,%20оподаткування%20і%20контроль...1.12.2022p.pdf>.
4. Гребень С. Стан та перспективи розвитку ІТ-аудиту в Україні / С.Гребень, І.Мігус, К.Одарчук // Вчені записки Університету «КРОК». – 2020. – № 2 (58). – С. 60–66 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/294/316>.
5. Дікань Л. Державний аудит / Л.Дікань, О.Кожушко, Ю.Лядова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 412 с.
6. Дорош Н. Розвиток аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів / Н.Дорош // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. : Економіка. – 2015. – № 10 (175). – С. 17–23.
7. Жукова Т. Сучасні проблеми аудиторських послуг в Україні / Т.Жукова, К.Єромленко, І.Плікус // Вісник СумДУ. Сер. : Економіка. – 2020. – № 1. – С. 86–92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78694/1/Zhukova\\_audytorska\\_dialnist.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78694/1/Zhukova_audytorska_dialnist.pdf).
8. Кравченко В. Аудит громадських організацій в Україні: виклики та перспективи / В.Кравченко, Ю.Слободяник // Облік і фінанси. – 2021. – № 4 (94). – С. 16–22.
9. Макаренко І. Квазіконкурентність ринку аудиторських послуг України: євроінтеграційний аспект / І.Макаренко, О.Пластун // Вісник Національного банку України. – 2016. – № 237. – С. 27–42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/237\\_3\\_ukr.pdf](https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/237_3_ukr.pdf).
10. Мулик Я. Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток / Я.Мулик // Агросвіт. – 2020. – № 7. – С. 37–47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.agrosvit.info/pdf/7\\_2020/7.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/7_2020/7.pdf).
11. Бойко Олександр Послуги аудиторських фірм сьогодні та в майбутньому, або До чого готуватися аудиторам, щоб лишатися потрібними клієнтам / Олександр Бойко // Вісник МСФЗ. – 2017. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine\\_article/FZ001368/](https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001368/).
12. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#>.
13. Фабіянська В. Нормативно-правове забезпечення незалежного аудиту в Україні / В.Фабіянська, О.Гуцаленко // The Scientific Heritage. – 2020. – № 45. – С. 35–45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24327.pdf>.
14. Грицишен Д.О. Попередній аудит як запорука ефективного управління публічними коштами та іншим майном, що перебуває у державній власності / Грицишен Д.О., Свірко С.В., Яремчук І.М. // Економіка, управління та адміністрування. – 2020. – № 2 (92). – С. 42–55. doi: 10.26642/ema-2020-2(92)-42-55.
15. Грицишен Д.О. Інституціалізація державної фінансово-контрольної діяльності як інструмента бюджетної безпеки країни / Д.О. Грицишен, С.В. Свірко, І.В. Супрунова // Економіка, управління та адміністрування. – 2021. – № 2 (96). – С. 77–84. doi: 10.26642/ema-2021-2(96)-77-84.

#### References:

1. *Analitychna informatsiia APU*, [Online], available at : <http://apu.com.ua>
2. «Velyka chetvirka (vyznachennia, ohliad). Khto taki bukhgalterski firmy “velykoi chetvirky”?», [mcfairbanks.com](https://uk.mcfairbanks.com/1989-big-four), [Online], available at : <https://uk.mcfairbanks.com/1989-big-four>
3. Hyrak, A. and Luchko, M. (2022), «Kliuchovi problemy rynku audytorskykh posluh v Ukraini», *Oblik, opodatkuвання i kontrol: teoriia ta metodolohiia*, materialy XI mizhnrod. naukovykh konf., 1 hrud., Ternopil, pp. 50–53, [Online], available at : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48116/1/Облік,%20оподаткування%20і%20контроль...1.12.2022p.pdf>
4. Hreben, S., Mihus, I. and Odarchuk, K. (2020), «Stan ta perspektvyvy rozvytku IT-audyty v Ukraini», *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, No. 2 (58), pp. 60–66, [Online], available at : <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/294/316>
5. Dikan, L., Kozhushko, O. and Liadova, Yu. (2016), *Derzhavnyi audyt*, KhNEU im. S.Kuznetsia, Kharkiv, 412 p.
6. Dorosh, N. (2015), «Rozvytok audytorskoi diialnosti v Ukraini v umovakh yevrointehratsiynikh protsesiv», *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Ser. *Ekonomika*, No. 10 (175), pp. 17–23.

7. Zhukova, T., Yeromlenko, K. and Plikus, I. (2020), «Suchasni problemy audytorskykh posluh v Ukraini», *Visnyk SumDU. Ser. Ekonomika*, No. 1, pp. 86–92, [Online], available at : [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78694/1/Zhukova\\_audytorska\\_diialnist.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78694/1/Zhukova_audytorska_diialnist.pdf)
8. Kravchenko, V. and Slobodianyuk, Yu. (2021), «Audyty hromadskykh orhanizatsii v Ukraini: vyklyky ta perspektyvy», *Oblik i finansy*, No. 4 (94), pp. 16–22.
9. Makarenko, I. and Plastun, O. (2016), «Kvazikonkurentnist rynku audytorskykh posluh Ukrainy: yevrointehratsiyni aspekt», *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, No. 237, pp. 27–42, [Online], available at : [https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/237\\_3\\_ukr.pdf](https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/237_3_ukr.pdf)
10. Mulyk, Ya. (2020), «Audytorska diialnist v Ukraina: suchasnyi stan, reformuvannia ta rozvytok», *Ahrosvit*, No. 7, pp. 37–47, [Online], available at : [http://www.agrosvit.info/pdf/7\\_2020/7.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/7_2020/7.pdf)
11. Boiko, Oleksandr (2017), «Posluhy audytorskykh firm sohodni ta v maibutnomu, abo Do choho hotuvatysia audytoram, shchob lyshatysia potrebnymy kliientam», *Visnyk MSFZ*, No. 11, [Online], available at : [https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine\\_article/FZ001368/](https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001368/)
12. *Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorську diialnist*, Zakon Ukrainy vid 21.12.2017 r. No. 2258-VIII, stanom na 1 sich. 2023 r., [Online], available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#>
13. Fabiianska, V. and Hutsalenko, O. (2020), «Normatyvno-pravove zabezpechennia nezalezhnogo audytu v Ukraini», *The Scientific Heritage*, No. 45, pp. 35–45, [Online], available at : <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24327.pdf>
14. Hrytsyshen, D.O., Svirko, S.V. & Yaremchuk, I.M. (2020), «Poperednii audyt yak zaporuka efektyvnoho upravlinnia publicnymy koshtamy ta inshym mainom, shcho perebuvaie u derzhavni vlasnosti», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, Vol. 2 (92), pp. 42–55. doi: 10.26642/ema-2020-2(92)-42-55.
15. Hrytsyshen, D.O., Svirko, S.V. & Suprunova, I.V. (2021), «Instytualizatsiia derzhavnoi finansovo-kontrolnoi diialnosti yak instrumenta biudzhetnoi bezpeky krainy», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, Vol. 2 (96), pp. 77–84. doi: 10.26642/ema-2021-2(96)-77-84.

**Вигівська Ірина Миколаївна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0002-4974-5834>.

Наукові інтереси:

- ринок аудиторських послуг; звітність компаній;
- проблеми облікового забезпечення управління ризиками господарської діяльності підприємств;
- бухгалтерський облік витрат суб'єктів господарювання.

**Клим Надія Михайлівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Національного лісотехнічного університету України.

<https://orcid.org/0000-0003-4949-6644>.

Наукові інтереси:

- особливості оподаткування та обліково-аудиторського забезпечення підприємств;
- теорія та практика обліку, аналізу і контролю діяльності суб'єктів господарювання в умовах диджиталізації.

**Селецька Дар'я Олегівна** – здобувач ступеня освіти доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», асистент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

<http://orcid.org/0000-0003-2812-1691>.

Наукові інтереси:

- організація та методика бухгалтерського обліку маркетингових послуг;
- облікове забезпечення формування ESG-звітності.

**Vyhivska I.N., Klym N.M., Seletska D.O.**

#### **Trends in the development of audit services market: international and domestic perspectives**

The article is dedicated to exploring trends and prospects in the development of the international and domestic audit services markets. The authors examine key factors influencing the growth of audit firms and analyze the challenges and risks they encounter. The most common types of audit services are analyzed, including financial statement audits, tax consulting, risk management, and others, as well as various additional services provided by audit firms. Special emphasis is placed on the largest international audit companies, known as the "Big Four," and their key differentiators such as size, specialization, and technological approach. Factors influencing the prospects of the international audit services market are investigated, including increasing demand, business globalization, innovation, sustainable development, and changes in the regulatory environment. Furthermore, the authors explore trends in the growth of service volumes, expansion of client bases, and diversification of services offered by audit firms in Ukraine. Based on data from the Audit Chamber of Ukraine, figures are provided regarding market growth and differences in volumes over specific years. The article analyzes factors contributing to this growth, such as the expansion of mandatory audits and the implementation of international audit standards. Another aspect of growth is highlighted – increasing client numbers – as well as the approaches taken by audit firms to expand their service spectrum in the market. Additionally, examples of promising directions for the development of the audit services market in Ukraine are presented, such as climate and energy audits, advisory audits, IT audits, and more. The quality of auditors' professional training, the utilization of analytical tools and IT technologies for the successful development of these directions, is considered crucial.

**Keywords:** audit; audit firm; audit services market; audit standards.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2023.